

הבורסה לניירות ערך

דו"ח לגבי ארועים ושינויים שחלו בבורסה

26 באפריל, 2010
DOC.152832

דו"ח לגבי הארועים והשינויים שחלו במצב עניני החברה ושהשפיעו על הדו"חות הכספיים לשנת 2009

1. מאפיינים כלליים של הבורסה -

הבורסה הינה חברה הרשומה בישראל שהתאגדה בשנת 1953 כחברה מוגבלת בערבות חברה.

בסוף דצמבר 2009 מנתה הבורסה 28 חברים, מהם 14 בנקים, 13 חברים שאינם בנקים (חש"בים) וחבר רחוק אחד, מהם 4 בנקים בינלאומיים חשובים (שניים שהינם במעמד של בנק חוץ ושניים שהינם חברות בנות מקומיות של בנקים בינלאומיים) ובית השקעות בינלאומי אחד (שהינו חבר רחוק).

1.1 בשנת 1969, בעקבות חקיקתו של חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 (להלן: "החוק" או "חוק ניירות ערך"), ניתן לחברה רשיון לניהול בורסה לניירות ערך, בהתאם להוראות סעיף 45(א) לחוק ניירות ערך.

החוק הגביל את הזכויות המימשליות וההוניות של חברי הבורסה כמפורט בסעיף 6 וסעיף 11.

1.2 בקבוצת הבורסה שלוש חברות נוספות כלהלן:

1.2.1 מסלקת הבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ (להלן: "המסלקה")

המסלקה התאגדה בשנת 1966 כחברה מוגבלת בערבות חברה.

עיקר פעילותה של המסלקה היא סליקת העסקאות המתבצעות בניירות הערך הנסחרים בבורסה, למעט הנגזרים, ומתן שירותי משמורת מרכזית לניירות ערך (Central Securities Depository). המסלקה מספקת גם שירותים נוספים כגון: סליקת תשלומים שונים המתבצעים למחזיקי ניירות הערך האמורים באמצעות חברי המסלקה, סליקה אג"ח ממשלתיות ועסקאות ריפו (באג"ח ממשלתיות) הנסחרות במערכת המסחר של MTS*, סליקה ומשמורת של ניירות ערך שאינם נסחרים בבורסה (נש"ר). חברי מסלקה אחדים מקבלים באמצעות המסלקה שירותי Global Custodian מסיטיבנק, בהתייחס לניירות ערך הנסחרים בבורסות בחו"ל.

* מערכת מסחר ממוחשבת הממוקמת באירופה בה נסחרות אג"ח של מדינת ישראל, באמצעות עושי שוק ראשיים.

בין הבורסה לבין המסלקה קיימת זיקה תפעולית הדוקה. הדבר בא לידי ביטוי בכך שהבורסה מעמידה לרשות המסלקה את כל התשתיות התפעוליות הדרושות לה (מחשוב, כח אדם ועוד) ומנגד, ההכנסות מעמלות הסליקה בניירות ערך מועברות לבורסה ונרשמות בדו"חות הכספיים של הבורסה יחד עם עמלות המסחר. למסלקה אין עובדים משל עצמה.

בחודש אוגוסט 2005 התקבל אישור בית המשפט לתכנית הסדר, בין החברה לבין חבריה, במסגרתה הפכה החברה מתברה מוגבלת בערבות ללא הון מניות לחברה בעלת הון מניות וזאת על פי סעיף 350 לחוק החברות. במהלך שנת 2006, התבצע חלקה השני של התכנית, במסגרתה שונה מבנה הבעלות בחברה, כך שהבורסה רכשה מחברי המסלקה את מניותיהם ובחודש ספטמבר 2006 הפכה החברה לחברה בבעלותה המלאה. נכון לסוף 2009 ישנם 23 חברים במסלקה ובהם 2 חברים זרים (HSBC, CITIBANK).

מסלקת מעו"ף בע"מ

1.2.2

החברה נוסדה בשנת 1957 כבניי הבורסה בע"מ. בשנת 1993, בעת שהבורסה הקימה את שוק הנגזרים, שונה שמה למסלקת מעו"ף בע"מ, ומאז היא פועלת כמסלקה של הנגזרים הנסחרים בבורסה.

החברה הינה חברה בת בבעלות מלאה של הבורסה (מסלקת הבורסה מחזיקה מניה אחת מתוך 3,000,079 מניות החברה, והבורסה מחזיקה ב-3,000,078 מניות החברה). עיקר פעילותה של החברה הוא הוצאת הנגזרים הנסחרים בבורסה, סליקת העסקאות בנגזרים הנסחרים בבורסה ומימושם של הנגזרים כאמור וקבלת בטחונות מחברי מסלקת מעו"ף בגין פעילותם בשוק הנגזרים. הכנסות מסלקת מעו"ף נובעות מעמלות שהיא גובה מחברי הבורסה על קניות ומכירות של נגזרים.

בין הבורסה לבין מסלקת מעו"ף קיימת זיקה תפעולית הדוקה. הדבר בא לידי ביטוי בכך שהבורסה מעמידה לרשות מסלקת מעו"ף את כל התשתיות התפעוליות הדרושות לה (מחשוב, כח אדם ועוד) ואילו מסלקת מעו"ף, אשר עמלות המסחר והסליקה נרשמות בדוחותיה הכספיים, משתתפת עם הבורסה בהוצאות בשיעור חלקה של מסלקת מעו"ף בהכנסות מתוך סך הכל ההכנסות של שתי החברות. למסלקת מעו"ף כאמור, אין עובדים משל עצמה.

כל הוצאות מסלקת מעו"ף, למעט תשלום הפרמיה לחברי מסלקת מעו"ף בגין קרן הסיכונים, משולמות על ידי הבורסה.

בין מסלקת מעו"ף לבורסה קיים הסכם לפיו מסלקת מעו"ף משתתפת בהוצאות הבורסה על פי יחס מחזורי ההכנסות של מסלקת מעו"ף ושל הבורסה.

1.2.3 משרדי הבורסה לניירות ערך בע"מ

החברה הינה בעלת המבנה בו ממוקמת הבורסה ברחוב אחד העם 54 בתל-אביב. הבורסה מחזיקה בכ-10% בהון החברה וכ-56% מזכויות ההצבעה בחברה. הבורסה זכאית, על פי תקנון ההתאגדות של החברה, למנות 2/3 מהדירקטורים בחברה וכן למנות את יו"ר דירקטוריון החברה. הבעלים האחרים של החברה הם חלק מחברי הבורסה. בשנת 2012 מתכננת הבורסה לפנות את משרדיה הנוכחיים שבמבנה של חברת משרדי הבורסה ברחוב אחד העם 54, ולעבור לבניין חדש, שיהיה בבעלותה של הבורסה, אשר נבנה ברחוב אחוזת בית בתל אביב.

1.3 ועדות הבורסה ותפקידיהן

הבורסה פועלת באמצעות ועדות דירקטוריון שהמרכזיות שבהן: ועדת ביקורת, ועדת כספים ומאזן וועדת שכר. הרכב ועדות אלה ותפקידיהן העיקריים מפורטים להלן.

ועדת ביקורת

הועדה דנה בדו"חות הביקורת של המבקר הפנימי וכן היא דנה בנושאים שעל פי חוק החברות טעונים אישור ועדת ביקורת.

חברי הועדה:

דוד שלכט- יו"ר (יו"ר מ- 22.10.09) - דירקטור חיצון
לינדה בן שושן (מ- 22.10.09) - דירקטור חיצון
אבנר הלוי- דירקטור חיצון
יורם סירקיס
אריק שטיינברג
גיל ביאנקו - דירקטור חיצון- (עד 30.9.09)
זאב גוטמן (עד 20.1.09)

ועדת כספים ומאזן

הועדה דנה וממליצה לדירקטוריון בנושא תוכנית העבודה השנתית והרב שנתית של הבורסה ובנושא תקציב הבורסה, ועוקבת במהלך השנה אחר ביצוע התקציב. הועדה דנה בדו"חות הכספיים של החברה לפני הבאתם לאישור הדירקטוריון.

חברי הועדה:

חנה פרי-זן - יו"ר
יהודה אלגריסי (מ-22.10.09)
יורם אלסטר - דירקטור חיצון
לינדה בן שושן (מ-22.10.09) - דירקטור חיצון
גיל ביאנקו (עד 30.9.09) - דירקטור חיצון
שאול ברונפלד
אבנר הלוי - דירקטור חיצון
בארי טאף
אסתר לבנון
ד"ר רון מלכא - דירקטור חיצון
אהוד ציטיאט (מ-22.10.09)
נחום קפלן (עד 22.10.09)

ועדת שכר

הועדה מאשרת את תנאי השכר של עובדי הבורסה שאינם נושאי מישרה. הועדה ממליצה בפני ועדת הביקורת ודירקטוריון הבורסה בנושא תנאי כהונתם והעסקתם של יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל וכן בפני דירקטוריון הבורסה בנושא מינוי נושאי המשרה האחרים ותנאי ההתקשרות עימם.

חברי הועדה:

חנה פרי-זן – יו"ר
יורם אלסטר- דירקטור חיצון
לינדה בן שושן (מ-22.10.09)- דירקטור חיצון
שאול ברונפלד
אריק שטיינברג (מ-22.10.09)
יהושוע אברמוביץ' (עד 30.8.09)
גיל ביאנקו (עד 30.9.09)- דירקטור חיצון
אסתר דויטש (עד 30.7.09)

2. סביבה כלכלית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות הבורסה

מאז הרביע השני של 2009 הסתמנה יציאתם של שוקי ההון, בעולם וגם בישראל, מהמשבר החרף שפקד אותם בשנתיים האחרונות.

את נתוני שנת 2009 יש לבחון על רקע ההתפתחויות בסוף 2008 והחשש שהתעורר במועד זה מהחרפה במגמות השליליות, הן בפעילות העסקית והן בשוקי ההון בעולם ובישראל, שבא לידי ביטוי בירידות שערים חדות בכל השווקים, ברבעון האחרון של 2008.

המאמץ המתואם של משרדי האוצר והבנקים המרכזיים בעולם הביא לייצוב המערכת הפיננסית הבינלאומית ולהורדת שערי הריבית והקטנת החששות מקריסה מערכתית של כלכלת העולם.

כאמור, במהלך 2009 התברר כי התחזיות השחורות היו מוגזמות, המגמות השליליות התמתנו ונראו ניצני שיפור בשווקים ואף בנתונים המאקרו-כלכליים. לפיכך, עליות השערים ב-2009 היוו תגובה טבעית לירידות השערים החדות בשיא המשבר. גם לשיעור הריבית הנמוך, בארץ ובעולם, היתה תרומה משמעותית למגמות החיוביות.

מדד ת"א-25 עלה בכ-75% ובסוף 2009 הגיע לרמה גבוהה מזו של ערב המשבר בספטמבר 2008.

שוק המניות

בשנת 2009 התאפיין המסחר בישראל, כמו גם בבורסות העולם, בעליות שערים, שלוו בתנודתיות רבה, במיוחד בינואר ובפברואר. בבורסה בת"א החלה מגמת עליות השערים כחודשיים לפני שנצפו מגמות חיוביות בבורסות הגדולות בחו"ל.

בסיכום שנתי טיפס מדד ת"א-25 בכ-75%, השלים עלייה של כ-95% מהשפל שנרשם ב-23 בנובמבר 2008 ונותר נמוך בכ-7% בלבד מרמת השיא של סוף אוקטובר 2007. העליות התרכזו במניות הכלולות בענפים שנשחקו אשתקד בשל ההתפתחויות השליליות בסקטורים אלה בחו"ל- בנקאות, ביטוח ונדל"ן. חברות אלה תרמו חלק ניכר מעליית מדד ת"א-25 ב-2009.

עלייה בולטת של כ-150% נרשמה במדד ת"א-75, עקב זינוק של יותר מפי חמישה בשעריהן של חמש מניות הקשורות לקידוחי הגז שנתגלו מול חופי ישראל.

מדדי המניות בשוק המקומי עלו בכ-75% ואף יותר, במונחים דולריים, והשיגו תשואה עודפת על פני המדדים המובילים, בבורסות הפועלות במדינות מערביות ומפותחות בחו"ל, שרשמו עלייה מירבית של כ-55%.

עלויות שערים חדות אפיינו את מרבית מדדי המניות, ביניהם יתר-50 ונדל"ן-15, שעלו פי שניים ויותר, ומדד תל-טק 15 שעלה בכ-85%. מדדים אלה בלטו ב-2008 עם ירידות חדות בשיעור של כ-65%-80%.

גם מדד ת"א פיננסים-15, שרשם בחודשיים הראשונים של 2009 ירידה של כ-7% בעקבות פרסום הפסדי הבנקים ברבעון הרביעי של 2008 וההתפתחויות השליליות בסקטור הפיננסי בעולם, התאושש ועלה בכ-127% בסיכום מתחילת השנה.

האווירה החיובית בשווקים נתמכה ע"י ממשלות בעולם, שבלמו את המשבר באמצעות הפחתת ריביות, ייצוב הבנקים, הלאמת גופים פיננסיים ועוד. בנק ישראל אף הוא הודיע כי יעמוד מאחורי הבנקים והוריד את הריבית שלוש פעמים בינואר-מרס, בשיעור מצטבר של 1.25%, כך ששיעורה, שהגיע ל-0.5% החל ממרס, נרשם כשיעור הריבית הנמוך ביותר בתולדות המדינה. עובדה זו גרמה להיעדר אלטרנטיבות השקעה אטרקטיביות באפיקים הסולידיים ותרמה לעלויות בשוק המניות.

במחצית השניה של 2009 העלה נגיד בנק ישראל את הריבית שלוש פעמים, ברבע אחוז, לרמה של 1.25%.

להתאוששות המהירה של המשק הישראלי תרמו יציבות המערכת הפיננסית בישראל והמצב האיתן של המשק. אלה באו לידי ביטוי בחידוש הצמיחה החל ברבעון השני של השנה; עליית המדד המשולב לבחינת המצב במשק, החל מחודש יוני 2009, לאחר כ-10 חודשים של ירידה מתמשכת ושיפור ברווחיות החברות הבורסאיות.

בנק ישראל נקט צעדים נוספים, בהם רכישות בהיקפים משמעותיים של דולרים, שתרמו להתחזקות הדולר ביחס לשקל בכ-12%, בשליש הראשון של 2009 ורכישות של אג"ח ממשלתיות, שתמכו בריבית הנמוכה במשק.

מחזור המסחר היומי הממוצע במניות בשנת 2009 הסתכם בכ-1.7 מיליארד שקל והיה נמוך בכ-13% מהמחזור אשתקד ונמוך בכ-18% ממחזור השיא בשנת 2007. ברבעון הראשון של 2009 המשיך המחזור היומי להתכווץ, בהמשך למגמה שהחלה בנובמבר אשתקד והסתכם בכ-1.2 מיליארד שקל בלבד. לאחר מכן עלה המחזור והתייצב ברמה של כ-1.9 מיליארד שקל, עד סוף השנה.

השפל העמוק שפקד את השווקים הראשוניים בשנת 2008, לאחר ארבע שנים של גיוסי הון והנפקות רחבי היקף, נמשך גם במרבית חודשי 2009. גיוס ההון בישראל על-ידי החברות הבורסאיות (באמצעות הנפקות, הקצאות פרטיות ומימוש אופציות) הסתכם בשנת 2009 בכ-6.5 מיליארד שקל בלבד, בדומה לשנת 2008 ולעומת כ-21 מיליארד שקל בשנת 2007. מסך זה כ-2.3 מיליארד שקל בלבד גויסו, בשוק המניות בתל-אביב, באמצעות הנפקות זכויות והנפקות לציבור ע"י חברות ותיקות. מרבית ההנפקות בוצעו במחצית השנייה של השנה.

חברות מענף הביוטכנולוגיה בלטו עם מספר רב של הנפקות קטנות, שהסתכמו בכ-400 מיליון שקל. כמו כן, לאחר קיפאון של יותר משנה בשוק הראשוני, בוצעה באוגוסט הנפקה ע"י חברת ביומד חדשה – "די פארם".

בינואר 2009 שבו המשקיעים הזרים להשקיע בשוק המניות המקומי והזרימו לבורסה סך של כ-1.8 מיליארד דולר במהלך שנת 2009, וזאת לאחר משיכות גדולות בסכום של כ-2.8 מיליארד דולר במחצית השנייה של 2008 – בשיא המשבר.

ביוני 2009, פרסמה חברת MSCI את ההחלטה על שינוי הסיווג של שוק ההון הישראלי מקבוצת "המדינות המתפתחות" ל"מדינות המפותחות", החל מחודש מאי 2010. יש לצפות שהשפעת השדרוג תבוא בעיקר לידי ביטוי החל מהרבעון השני של 2010, כאשר חלק מהמשקיעים המתמחים בשווקים מתפתחים ימכרו את השקעותיהם ובמקביל יש לקוות שיתחילו לזרום השקעות של משקיעים הפועלים בשווקים מפותחים. היקף הכספים המושקעים בשווקים מפותחים גדול פי כמה וכמה מזה המיועד לשווקים מתפתחים, אך נדרשת עבודה רבה על מנת לקרב את המשקיעים החדשים לחברות הישראליות ולכלכלה הישראלית.

תהליך ההפרטה שרוי בקיפאון מאז אוקטובר 2008, אך הממשלה הודיעה לקראת סוף השנה כי היא מתכוונת למכור את יתרת החזקותיה בבנק לאומי (כ-11.5%), בשווי של כ-2.3 מיליארד שקל) ובבנק דיסקונט (כ-25%, בשווי של כ-1.8 מיליארד שקל) דרך הבורסה בת"א.

במהלך 2009 נגרעו חמש חברות ממניין החברות הדואליות הנסחרות בתל-אביב ובשליש האחרון של השנה התווספו שתי חברות – נס טכנולוגיות וקומטאץ' הנסחרות בארה"ב. בסוף 2009 נסחרות במקביל, בתל-אביב ובחוו"ל, 56 חברות דואליות.

בשנת 2009 נמשכה הירידה במספר החברות הבורסאיות, שהחלה בשנה הקודמת. מספר החברות בבורסה הגיע ל-622 בסוף 2009 לעומת כ-642 בסוף 2008.

מוצרי מדדים

ההתפתחות המואצת של שוק מוצרי המדדים נמשכה בשנת 2009 – שנה שישית ברציפות, ובמהלכה התווספו עשרות סדרות חדשות.

שווי החזקות הציבור בתעודות סל בדצמבר 2009 עבר את הרמה אליה הגיע באוגוסט 2008 והסתכם בכ-45 מיליארד שקל, גבוה בכ-22 מיליארד שקל מהשווי בתחילת השנה. מקורה של העלייה החדה ברכישות של תעודות בשווי של יותר מ-9 מיליארד שקל ע"י הציבור ובעלייה החדה במחירי נכסי הבסיס לתעודות.

העלייה בשווי החזקות הציבור היתה משמעותית בסלים העוקבים אחר מדדי מניות מקומיים - מכ-6.5 מיליארד שקל בתחילת 2009 לכ-19.5 מיליארד שקל בנובמבר 2009, ובסלים העוקבים אחרי מדדי מניות בינ"ל - מכ-2.5 מיליארד שקל ל-6 מיליארד שקל. עלייה מתונה חלה בשווי החזקות הציבור בסלים על מדדי אג"ח, שנבעה בעיקרה מהעליות שנרשמו במדדי האג"ח, ובסוף 2009 הסתכמו החזקות בסך של כ-19.5 מיליארד שקל לעומת כ-14 מיליארד שקל בתחילת השנה.